

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для практичних занять та самостійної роботи
з дисципліни
НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти Бакалавр
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 Економіка

Харків – 2024

*Розглянуто на засіданні кафедри глобальної економіки
Державного біотехнологічного університету
(протокол № 5 від 6 лютого 2024 р.)*

*Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією факультету
економічних відносин та фінансів
Державного біотехнологічного університету
(протокол № 6 від 23 лютого 2024 р.)*

Рецензенти:

Шкодін І. В., д.е.н., проф., проф. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна;

Власенко Т.А., д.е.н., проф., завідувачка кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Бабан Т.О., Шибасєва Н.В., Антощенко В.В.

Національна економіка: методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 «Економіка». Харків : ДБТУ, 2024. 40 с.

Зміст

Вступ.....	4
Мета і завдання дисципліни.....	5
Зміст навчальної дисципліни.....	6
Завдання.....	9
Теми для індивідуального завдання.....	29
Тести.....	31
Література.....	39
Електронні інформаційні ресурси.....	39

ВСТУП

Національна економіка представляє собою складну макросистему соціально-економічних відносин між суб'єктами економіки, що мають певну логіку побудови, функціонування та розвитку, а також різні механізми регулювання. Аналіз соціально-економічних явищ та процесів, економічних категорій та економічних законів на макрорівні є складним та важливим завданням. Оцінювання закономірностей економічної діяльності в межах національного ринку конкретної держави передбачає використання обґрунтованих індикаторів, якими можна на макрорівні вимірювати і оцінювати результативність та ефективність конкретної економічної системи.

Аналіз наявного стану національної економіки, виявлення резервів і перспектив її розвитку представляє інтерес для сучасних та майбутніх фахівців зі спеціальності 051 Економіка.

Навчальна дисципліна передбачає ґрунтовне вивчення теоретичних та прикладних аспектів економічних процесів. Суттєве значення надається аналізу сучасних тенденцій та форм економічних відносин, що відбуваються на національних ринках.

Методичні вказівки з дисципліни спрямовані на допомогу здобувачам спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки в засвоєнні необхідних теоретичних та практичних знань з дисципліни для формування студентами власного світогляду, що обумовлює підвищення рівня загальних та фахових знань.

У методичних вказівках викладено структуру курсу за темами, завдання для виконання, теми для індивідуальних завдань, тести для перевірки отриманих знань, літературу.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування знань про закономірності становлення, функціонування та розвитку національної економіки як динамічної системи та підсистеми світового господарства з позицій виділення загальних тенденцій еволюції економічних систем та національних особливостей вітчизняної практики господарювання.

Завдання вивчення дисципліни полягають в розкритті загального та особливого в національній економічній системі; дослідженні впливу інституціональних чинників на специфіку економічного розвитку; оволодінні знаннями і методами історичного аналізу економічних процесів; вивченні теоретичних основ та передумов розміщення продуктивних сил, формування і розвитку міжгалузевих комплексів, міжрегіональних і зовнішньоекономічних зв'язків; опануванні методами, що використовуються при аналізі розвитку економіки регіонів та обґрунтуванні територіальної організації виробництва; формуванні комплексного, просторового сприйняття економіки з позиції активізації людського фактора, необхідності врахування досягнень науково-технічного прогресу у вирішенні соціально-економічних проблем; визначенні функціональної ролі держави в управлінні економікою та шляхів удосконалення державної регіональної політики; формуванні сучасного економічного мислення та світогляду здобувачів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система законів і закономірностей, які регулюють процеси та взаємозв'язки продуктивних сил, економічних відносин, соціокультурних, політичних, морально-етичних традицій і цінностей ведення господарської діяльності у національній економіці і впливають на особливості її економічного розвитку.

Базовими дисциплінами для успішного засвоєння програмного матеріалу дисципліни є Економічна теорія, Історія української державності та громадянське суспільство, Мікро- та макроекономіка, Регіональна економіка

Дана навчальна дисципліна забезпечує формування таких програмних результатів навчання:

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Сутність та особливості національної економіки

1. Сутність та принципи національної економіки.
2. Загальні та особливі ознаки національної економіки.
3. Моделі національної економіки.
4. Методологія національної економіки.

Тема 2. Основні цілі національної економіки

1. Економічна безпека країни
2. Середовище національної економіки: економічне середовище, природно-екологічне середовище, соціальне середовище, інституційне середовище, політико-правове середовище, духовне середовище.
3. Національна культура.

Тема 3. Економічні теорії та базисні інститути національної економіки

1. Еволюція предмету національної економіки у дослідженнях вчених
2. Інституціоналізм і його роль у вивченні національної економіки
3. Базисні інститути національної економіки

Тема 4. Національне багатство, його сутність та структура

1. Склад національного багатства
2. Види національного багатства
3. Складові активи національного багатства
4. Новітні методи оцінки національного багатства за методологією Світового банку

Тема 5. Економічний потенціал країни

1. Поняття і склад економічного потенціалу національної економіки.
2. Природно-ресурсний потенціал.
3. Демографічний та трудовий потенціал.
4. Науково-технічний потенціал.
5. Інформаційний потенціал.
6. Зовнішньоекономічний (експортний) потенціал.
7. Екологічний потенціал.
8. Виробничий потенціал.

Тема 6. Моніторинг та діагностика стану національної економіки

1. Узагальнюючі показники функціонування національної економіки.
2. Основні соціально - економічні індикатори рівня життя населення.
3. Показники ефективності використання економічного потенціалу.

Тема 7. Структура господарського комплексу України

1. Сутність та поняття народного господарства країни.
2. Промисловий комплекс України.
3. Агропромисловий комплекс України.
4. Будівельний комплекс України.
5. Транспортна система України.
6. Сучасна система зв'язку і телекомунікацій.
7. Інфраструктура країни: соціальна та ринкова

Тема 8. Регіональні аспекти розвитку національної економіки

1. Структуризація національної економіки в регіональному просторі, чинники регіонального розвитку
2. Оцінка положення регіону в рейтингу національної економіки
3. Напрями підвищення ефективності регіональної політики

Тема 9. Структурна перебудова національної економіки

1. Структура національної економіки: сутність та основні види
2. Проблеми та перспективи структурних перетворень в галузях національної економіки України
3. Поняття, цілі та основні напрямки структурної перебудови національної економіки

Тема 10. Економічне зростання в національній економіці

1. Сутність, теорії та моделі економічного зростання національної економіки
2. Чинники та джерела економічного зростання
3. Стратегічні моделі економічного розвитку країн з транзитивною економікою

РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Тема 11. Державність та державне управління економікою

1. Державність та державний суверенітет в розвитку національної економіки
2. Державне регулювання як головна функція державного управління економікою, його форми та методи.
3. Сутність, характерні риси, принципи побудови та завдання системи державного управління
4. Система органів державного управління національною економікою

Тема 12. Стратегія соціально-економічного розвитку країни

1. Сутність, етапи розроблення та реалізації соціально-економічної стратегії.
2. Соціально-економічне прогнозування.
3. Макроекономічне планування.

4. Державне програмно-цільове планування.

Тема 13. Державна політика економічного розвитку та її складові

1. Державне регулювання підприємницької діяльності.
2. Державна науково-технічна та інноваційна політика
3. Державна інвестиційна політика
4. Державне регулювання структурних зрушень

Тема 14. Соціальна політика держави

1. Соціальні виклики розвитку національної економіки
2. Показники соціального розвитку національної економіки та його інституціональне забезпечення
3. Моделі соціалізації економіки

Тема 15. Конкурентоспроможність національної економіки України

1. Конкурентоспроможність країни. Індекс глобальної конкурентоспроможності
 2. Рейтинг України в контексті складових конкурентоспроможності
 3. Формування української моделі національної конкурентоспроможності
- Рекомендована література (посилання)

Тема 16. Національна економіка як об'єкт світової економічної системи

1. Зовнішньоекономічна діяльність: види, принципи, показники
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації

Тема 17. Інтеграція економіки України у світове господарство та європейський економічний простір

1. Економічна інтеграція та її інституціональні форми
2. Інтеграція України в європейський та світовий економічний простір

ЗАВДАННЯ

Тема. Сутність та особливості національної економіки

Завдання 1. Встановіть відповідність: до колонки А оберіть вірні відповіді з колонки Б.

Таблиця 1. Суб'єкти та об'єкти національної економіки

А	Б
1) Суб'єкти національної економіки	а) галузі
	б) підприємства
	в) корпорації
	г) держава
	д) природно-господарські процеси та явища
2) Об'єкти національної економіки	ж) соціально-економічні процеси та явища
	з) фірми
	л) регіони
	м) домашні господарства
	н) сукупність галузей та регіонів

Завдання 2. Порівняйте різні типи економічних систем заповнивши таблицю 2.

Таблиця 2. Типи та еволюція економічних систем

№	Риса порівняння	Економічна система			
		традиційна	класична ринкова	планова	змішана та соціально- ринкова
1	Переважаюча форма власності на засоби виробництва				
2	Методи керування економікою				
3	Методи ціноутворення				
4	Переваги				
5	Недоліки				
6	Приклади країн				

Тема. Середовище національної економіки

Завдання. Проаналізувати середовище національної економіки України за окремими структурними елементами відповідно до схеми на рисунку 1.

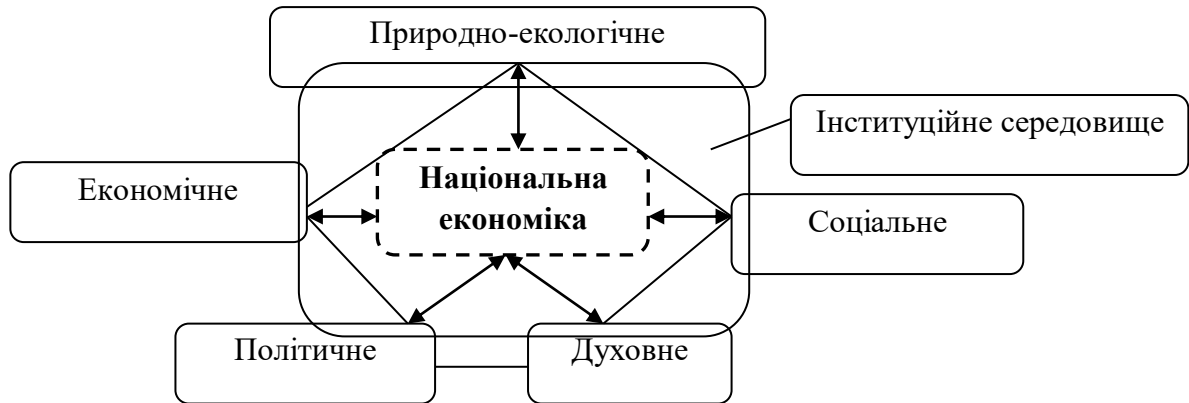

Рис. 1. Середовище національної економіки

Тема. Економічні теорії та базисні інститути національної економіки

Завдання. Дайте відповідь на поставлені питання.

1. У чому полягали основні положення щодо розвитку національної економіки в роботах представників класичної школи?
2. Назвіть основні положення теорії національної економіки в роботах Г. Шмоллера, В. Зомбарта, М. Вебера, В. Ойкена.
3. Який внесок зробили українські економісти в розвиток теорії національної економіки?

Тема. Економічний потенціал країни

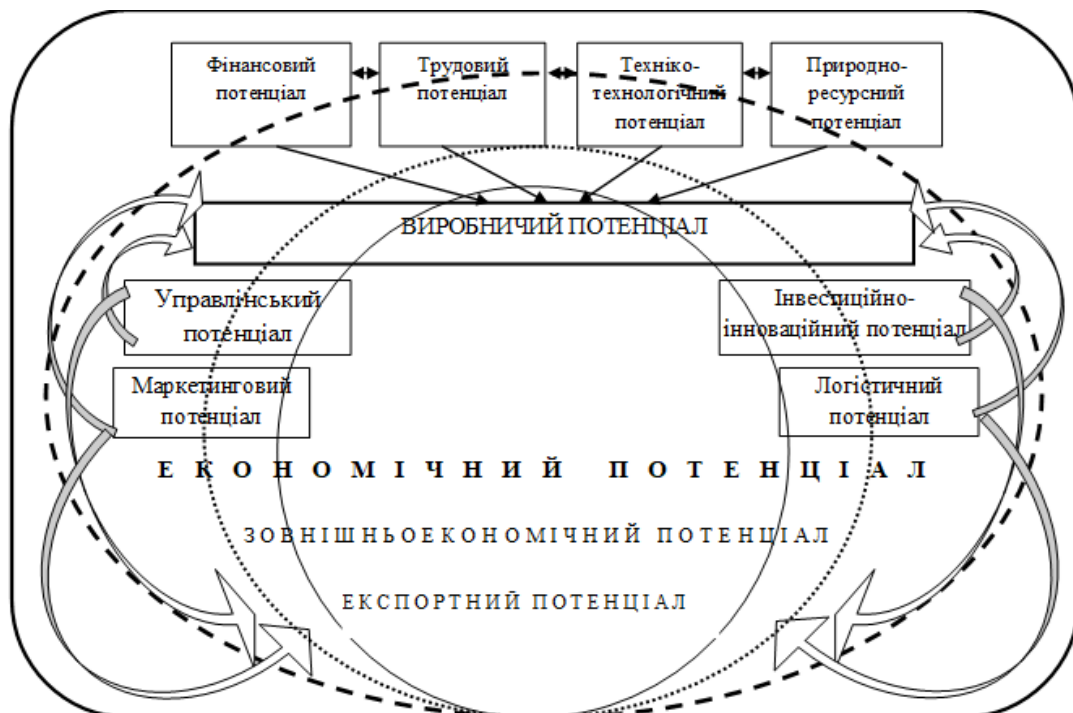

Рис. 2. Структура економічного потенціалу

Завдання.

1. Охарактеризуйте найбільш поширені підходи до визначення економічного потенціалу окремих територій країни.
2. Охарактеризуйте окремі складові економічного потенціалу України (рис. 2).
3. Наведіть показники, за допомогою яких оцінюються компоненти якості життя населення.
4. Наведіть приклад регіонів України з високим, середнім і низьким загальним природно-ресурсним потенціалом.

Тема. Моніторинг та діагностика стану національної економіки

Задачі:

1. ВВП країни становив 5662 грошових одиниць, споживчі витрати – 2226, інвестиції – 865, державні витрати – 835.

Чому дорівнював чистий експорт? Якою була його частка у ВВП (валовому внутрішньому продукті)?

2. У країні у звітному році витрати на особисте споживання становлять 5494 млн грн; валові приватні інвестиції – 1256 млн грн; державні закупівлі товарів і послуг – 1455 млн грн; чистий експорт склав – 94 млн грн; чисті надходження доходів факторів від решти країн світу – - 8 млн грн; амортизація – 872 млн грн; непрямі податки – 585 млн грн.

Визначити валовий внутрішній продукт (ВВП); чистий внутрішній продукт (ЧВП); національний доход (НД).

3. В країні ВВП реальний у базовому році становить 2450 грош.од., приріст реального ВВП у періоді, що аналізується, складає 3,5%, приріст цін - 8%. Знайти номінальний ВВП у році, що аналізується.

Таблиця 1. Методика розрахунку основних макроекономічних показників функціонування національної економіки

Назва	Умовне позначення	Формула та пояснення до неї
Валовий випуск	ВВ	$ВВ = P + Z_1 - Z_2$, де Р- вартість реалізованої продукції; Z_1 , Z_2 – вартість продукції, яка була спрямована у запаси, і та, що була вилучена відповідно із запасів.
Валовий внутрішній продукт	ВВП	Виробничий метод (доданих вартостей): $ВВП = \Sigma((ВВ - МВ) + (НП - С))$ де ВВ - валовий випуск окремих галузей; МВ – матеріальні витрати окремих галузей на проміжне споживання; НП – непрямі податки на виробництво та імпорту; С – державні субсидії.
		Метод кінцевого використання (за витратами): $ВВП = СВ + ВІ + ДЗ + ЧЕ$ де СВ – споживчі витрати домашніх господарств; ВІ – валові інвестиції; ДЗ – державні витрати; ЧЕ – чистий експорт.
		Розподільчий метод (за доходами): $ВВП = ЗП + КП + ДВ + ВБФ + НП - С + А$

		де ЗП – заробітна плата працівників з урахуванням премій, доплат, надбавок; КП – валовий корпоративний прибуток, тобто частина доходу, яка залишається на підприємстві після сплати податків, обов'язкових платежів; ДВ – доходи від власності (рента, проценти, дивіденди); ВБФ – відрахування у державні позабюджетні фонди; НП – непрямі податки на виробництво та імпорт (мито, акциз, податки на додану вартість); С – державні субсидії; А – відрахування на реновацію капіталу (амортизація).
Валовий національний продукт	ВНП	$VNP = BVP - DB_{ip} + DB_{npr}$ де DB_{ip} – додана вартість, створена на території певної країни іноземними факторами виробництва; DB_{npr} – додана вартість, створена національними ресурсами за кордоном.
Чистий національний продукт	ЧНП	$CHNP = VNP - A$, де ВНП – валовий національний продукт; А – відрахування на реновацію капіталу (амортизація).
Чистий внутрішній продукт	ЧВП	$CHVP = BVP - A$, де ВВП – валовий внутрішній продукт А – відрахування на реновацію капіталу (амортизація).
Чисті непрямі податки	Чнп	$Chnp = NP - C$, де НП – непрямі податки на виробництво та імпорт (мито, акциз, податки на додану вартість); С – державні субсидії.
Національний дохід	НД	$ND = CHVP - Chnp$, де ЧВП – чистий внутрішній продукт; Чнп – чисті непрямі податки.

Тема. Структура господарського комплексу України

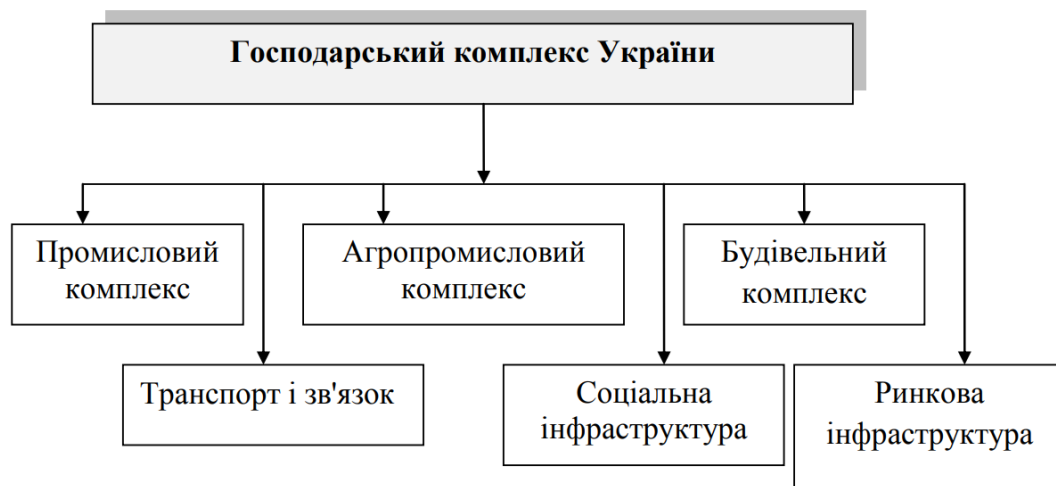

Рис. 3. Структура господарського комплексу України

Завдання.

1. Поясніть сутність і визначить основні характеристики господарського комплексу національної економіки України.
2. Проаналізуйте чинники формування господарського комплексу національної економіки.

3. Охарактеризуйте типи міжгалузевих комплексів.
4. Визначить і пояснить взаємозв'язок структурних елементів промислового комплексу.
5. Охарактеризуйте сфери АПК й обґрунтуйте його роль у господарському комплексі України.
6. Охарактеризуйте підсистеми сфери транспорту в Україні.
7. Визначить тенденції розвитку зв'язку на сучасному етапі.
8. Проаналізуйте особливості розвитку підгалузей будівельного комплексу України.
9. Визначить сутність й охарактеризуйте структуру соціального комплексу України.
10. Чим представлене інституціональне забезпечення соціального розвитку національної економіки України.
11. Оцініть вплив війни на окремі галузі економіки.

Тема. Регіональні аспекти розвитку національної економіки

Завдання 1. На основі даних таблиці 2 проаналізуйте територіальну структуру національної економіки за показником ВРП на одну особу (які регіони мають найбільші показники, які найменші), визначте рівень диференціації показника.

Таблиця 2. Валовий регіональний продукт на одну особу, грн

	Роки						
	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Україна	23600	46413	70171	84228	94633	101138	131734
області							
Вінницька	14332	37270	58296	71098	83133	88380	114218
Волинська	13916	30387	49937	58294	73192	75193	90331
Дніпропетровська	34709	65897	97043	114750	122298	126209	186697
Донецька	28986	26864	39299	45936	49385	50124	69446
Житомирська	14616	30698	49700	62905	70225	76017	95948
Закарпатська	12278	22989	34197	41706	48853	49538	60632
Запорізька	23657	50609	75196	85764	91452	99738	138521
Івано-Франківська	14814	33170	46282	57030	63237	66245	88227
Київська	26140	60109	89904	112510	123216	135817	162696
Кіровоградська	15533	39356	55128	67743	77788	81166	109183
Луганська	19788	10778	13873	16300	18793	20297	24684
Львівська	16353	37338	58183	70169	85177	94317	119049
Миколаївська	20276	41501	60486	70325	82121	86750	112864
Одеська	22544	41682	62643	72731	82879	92823	115129
Полтавська	29652	66390	105994	123722	134383	136608	195825
Рівненська	13785	30350	42004	49038	58318	62485	77599
Сумська	15711	37170	51367	62943	70550	75815	100760
Тернопільська	11713	24963	38563	46828	54821	60565	79412

Харківська	23639	45816	69409	86889	92835	97428	122227
Херсонська	14346	30246	45486	52914	59972	66973	87378
Хмельницька	13602	31660	49858	59576	65893	77153	96964
Черкаська	17325	40759	59612	76881	86279	91817	112145
Чернівецька	10939	20338	31495	37443	46135	50110	61088
Чернігівська	15406	35196	55139	69712	78098	85435	117225
м. Київ	70424	155904	238687	283175	320898	342247	431616

Завдання 2. Проаналізуйте, на прикладі обраного регіону, відповідно до рисунку 4 чинники, що визначають конкурентні переваги регіону.

Рис. 4. Сукупність чинників, що визначають конкурентні переваги регіону

Тема. Структурна перебудова національної економіки

Структура економіки – це співвідношення елементів економічної системи, що відображають пропорції національної економіки, стан суспільного поділу праці.

Критерії визначення структури економіки:

- обсяги виробленої продукції та послуг (абсолютні та/або відносні);
- чисельність зайнятого населення;
- вартість основних фондів (засобів).

Показники структури економіки:

- натуральні;
- вартісні.

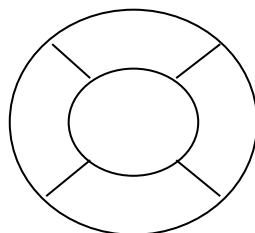

Рис. 5. Графічна характеристика структури економіки

Структура має велике значення для збалансованого розвитку національної економіки, сталого економічного зростання. Світовий досвід показує, що економічне зростання країн Західної Європи, США, Південно-Східної Азії в значній мірі пояснюється структурними змінами, які супроводжувалися впровадженням досягнень науково-технічного прогресу, економією та раціональним використанням ресурсів.

Кількісно характеристику будь-якого виду структури можна визначити як питому вагу (%) окремих структурних елементів у складі всієї структури:

$$Ува_i = a_i / \sum a_u \cdot 100, \%$$

де: a_i - кількісне значення елемента a ;

a_u - сума всіх елементів структури.

Графічно характеристика структури економіки зображується у вигляді кола, розділеного на сектори, відповідно до питомої ваги окремих структурних елементів, площа всього кола дорівнює 100%.

Залежно від характеру елементів і змісту економічних явищ, зв'язки між якими відображаються у пропорціях, на макроекономічному рівні розрізняють такі **основні види** структурних співвідношень: **відтворювальні, галузеві, територіальні, соціальні, зовнішньоекономічні**.

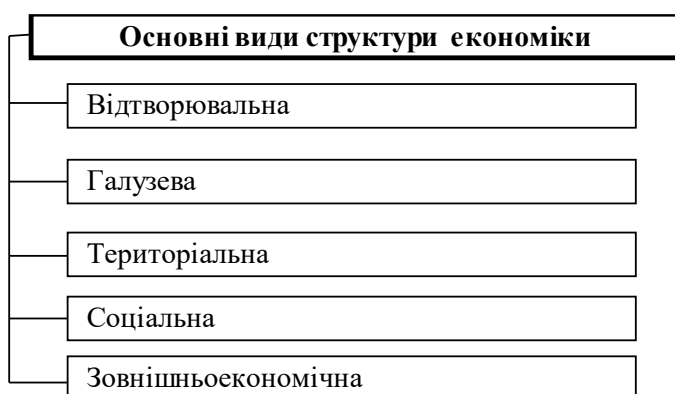

Рис. 6. Види структури економіки

Відтворювальна структура економіки характеризує співвідношення між виробництвом засобів виробництва і виробництвом предметів споживання, співвідношення між фондом заміщення і величиною знову створеної вартості (чистої продукції) за рік, співвідношення між нагромадженням і споживанням. Співвідношення між виробництвом засобів виробництва і виробництвом предметів споживання визначає динаміку і структуру суспільного виробництва.

Аналіз відтворювальних пропорцій включає вивчення співвідношення нагромадження і споживання. Пропорція між споживанням і нагромадженням, з одного боку, визначає темпи економічного зростання, а з іншого боку – рівень споживчого попиту, можливості задоволення поточних потреб суспільства. На співвідношення між споживанням та нагромадженням впливає сукупність різновекторних чинників: величина доходів та податків, вартість факторів виробництва, співвідношення між попитом і пропозицією, грошових обіг; політична ситуація та законодавства, стан навколишнього природного середовища тощо. Чим

більшою є частина нагромадження, тим меншою є частина споживання. За певних умов у разі збільшення ВВП співвідношення між споживанням і нагромадженням може залишатися незмінним.

Завдання 1. На основі даних таблиці 3 розрахуйте деякі показники соціально-економічного розвитку та проаналізуйте відтворювальні пропорції національної економіки.

Таблиця 3. Окремі показники соціально-економічного розвитку України

Показник	Роки			
	2010	2015	2020	2022
ВВП, млн грн	1079346	1988544	4222026	5239114
Проміжне споживання, млн грн	1428093	2499854	5069857	5885178
Валове нагромадження основного капіталу, млн грн	183867	269422	564315	621856
Валове нагромадження основного капіталу у структурі ВВП, %				
Кінцеві споживчі витрати, млн грн	897583	1723629	3908788	5469268
Кінцеві споживчі витрати у структурі ВВП, %				
Оплата праці найманих працівників, млн грн	518184	777646	1843057	2794343
Оплата праці в структурі ВВП, %				
Валовий прибуток, змішаний дохід, млн грн	433637	894987	1785130	1855568
Валовий прибуток, змішаний дохід у структурі ВВП, %				
Операційні витрати, всього, млн грн	-	2434304	4988651	5874389
Амортизаційні відрахування, млн грн	-	171416	402733	516822
Амортизація в структурі операційних витрат, %	3,30			
Енергоємність ВВП (витрати первинної енергії на одиницю ВВП), кг н. е. на міжнародний долар за ПКС 2011	0,390	0,187	0,167	-

Одним із чинників відтворювального процесу в економіці країни є стан основних засобів, який можна оцінити за ступенем їхнього зносу.

Завдання 2. За допомогою даних таблиці 4 проаналізуйте стан основних засобів в різних галузях економіки України, яка динаміка прослідковується.

Таблиця 4. Ступінь зносу основних засобів по галузях економіки, %

Галузі	Роки			
	2010	2015	2020	2022
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	40,8	38,9	40,2	41,1
Промисловість, всього	63	76,9	63,9	60,5
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	47,8	57,9	47,3	38,6
Переробна промисловість	66,8	75,8	63,0	60,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	60,7	82,6	69,9	68,0

Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	60,7	62	52,7	60,2
Будівництво	50,1	53	49,5	45,5
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	32,1	44,7	39,6	39,9
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	94,4	51,7	48,1	48,2
Тимчасове розміщування й організація харчування	43,4	35,6	37,5	37,8
Інформація та телекомунікації	-	57,9	56,6	55,7
Фінансова та страхова діяльність	28,7	41,9	37,4	40,0
Операції з нерухомим майном	44,2	37,7	47,8	50,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	-	57,3	54,1	65,6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-	55,1	86,4	87,1
Державне управління, обов'язкове соціальне страхування	46,6	50,1	45,9	44,2
Освіта	62,5	45,6	47,3	53,9
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	50,8	43,9	52,7	58,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	7,4	32,2	5,2	5,1
Надання інших видів послуг	-	44,6	47,6	20,4

Завдання 3. За допомогою даних таблиці 5 проаналізуйте динаміку капітальних інвестицій за видами економічної діяльності, визначте роль капітальних інвестицій в розвитку національної економіки та окремих галузей.

Завдання 4. За допомогою даних в таблиці 6 проаналізувати галузеву структуру економіки за показником ВВП, визначити в яких сферах діяльності відбулись більш суттєві зміни. Розрахувати питому вагу окремих видів економічної діяльності у %, розрахунки внести в таблицю 7. Зробити висновки щодо галузевої структури економіки України, щодо типу розвитку (доіндустріальний, індустріальний, постіндустріальний.).

Завдання 5. На основі даних таблиці 8 проаналізувати динаміку ВВП по секторах економіки (визначити збільшення/зменшення виробництва в абсолютних та відносних одиницях). Визначити, в яких сферах діяльності відбулись найбільші зміни (зменшення або збільшення виробництва).

Таблиця 5. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності у 2010-2022 рр., млн грн

	Код за КВЕД-2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Усього		180575,5	241286,0	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4	359216,1	448461,5	578726,4	623978,9	508217,0	673899,3	409660,0
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	11062,6	16466,0	18883,7	18587,4	18795,7	30154,7	50484,0	64243,3	66104,1	59129,5	50679,7	69950,3	51439,5
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	01	10817,7	16140,9	18564,2	18175,0	18388,1	29309,7	49660,0	63400,7	65059,4	58555,4	50189,4	67992,6	49612,0
Лісове господарство та лісозаготівлі	02	177,8	283,1	281,4	383,4	381,0	788,5	777,1	768,9	980,3	548,7	460,1	1413,2	1463,1
Рибне господарство	03	67,1	42,0	38,1	29,0	26,6	56,5	46,9	73,7	64,4	25,4	30,2	544,5	364,4
Промисловість	B+C+D+E	55384,4	78725,8	91598,4	97574,1	86242,0	87656,0	117753,6	143300,0	199896,0	254196,2	180537,4	242922,9	126112,6
Будівництво	F	29767,0	31990,8	40760,3	40796,2	36056,7	43463,7	44444,0	52176,2	55993,9	62346,6	39614,9	55724,6	32627,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	18550,4	24067,9	24531,6	22190,3	20715,7	20662,9	29956,8	33664,8	51817,6	44173,7	41684,8	58785,1	36719,4
Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	45	1404,1	2709,8	1104,7	964,9	961,5	1469,0	1757,8	2825,7	3103,0	3466,9	3628,1	4092,9	2618,2
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	46	11996,0	14872,6	17514,4	15251,5	13245,2	13535,7	18258,0	22096,9	28840,1	22427,8	18074,9	23004,1	17111,5
Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	47	5150,3	6485,5	5912,5	5973,9	6509,0	5658,2	9941,0	8742,2	19874,5	18279,0	19981,8	31688,1	16989,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	19322,4	25498,2	32413,0	18472,6	15498,2	18704,0	25107,8	37943,5	50078,3	43792,8	34884,6	43944,6	49532,9
Наземний і трубопровідний транспорт	49	6725,5	8837,8	15076,9	4535,1	3916,2	8120,1	15931,1	22245,7	31005,7	24569,7	20208,3	27941,6	24726,2
Водний транспорт	50	152,4	130,1	98,7	116,2	204,8	302,5	233,9	253,7	198,2	252,4	325,6	232,1	84,6
Авіаційний транспорт	51	614,9	841,0	774,3	536,1	410,2	647,8	616,1	1302,5	1527,7	1767,9	856,2	1598,0	685,6
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	52	11705,1	15538,2	16077,6	13073,7	10837,0	9529,4	8126,3	13757,7	16962,7	17143,5	12967,1	13014,0	23287,9

Поштова та кур'єрська діяльність	53	124,5	151,1	385,5	211,5	130,0	104,2	200,4	383,9	384,0	59,3	527,4	1158,9	748,7
Тимчасове розміщування й організація харчування	I	1033,2	1572,7	2264,9	1476,8	1482,0	1393,1	1477,9	2133,5	2675,1	2832,2	1951,2	2690,2	2183,6
Тимчасове розміщування	55	679,1	1010,8	1534,7	872,2	867,1	890,2	756,1	1380,0	1473,0	982,9	839,9	953,8	799,1
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	56	354,1	561,9	730,2	604,6	614,9	502,9	721,8	753,5	1202,1	1849,3	1111,3	1736,4	1384,5
Інформація та телекомунікації	J	8625,8	9730,0	10167,7	9864,0	8175,1	22975,0	15651,2	18395,2	29884,9	21063,4	22381,6	23858,6	16869,9
Видавнича діяльність, радіомовлення, телебачення	58-60	1923,8	2643,0	2775,0	2354,1	1840,8	2304,3	2820,9	3567,8	4744,6	5766,4	5193,7	6186,2	2185,2
Телекомунікації (електрозв'язок)	61	6354,5	6506,8	6771,5	6875,4	5664,0	19536,4	10705,4	12776,8	21317,8	11734,4	14296,7	13126,3	11562,5
Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	62, 63	347,5	580,2	621,2	634,5	670,3	1134,3	2124,9	2050,6	3822,5	3562,6	2891,2	4546,1	3122,2
Фінансова та страхова діяльність	K	5861,5	5972,3	7353,3	6646,8	6214,5	6448,0	7678,7	8055,3	10652,3	11246,3	11979,3	10100,5	8906,8
Операції з нерухомим майном	L	9861,0	14598,9	12368,6	13550,4	11230,2	11899,0	19665,0	22505,6	27556,8	28147,2	19940,1	30668,7	14280,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	4991,7	10491,9	9021,3	3621,3	2921,5	4065,2	6579,4	7965,3	10798,2	11912,4	11823,6	17125,9	6012,6
Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку, архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження	69-71	4135,4	9069,0	7588,4	2669,6	2314,8	3244,4	4965,6	5562,1	7751,7	8301,6	8470,3	13145,9	2200,8
Наукові дослідження та розробки	72	549,7	717,9	548,8	599,2	375,4	518,2	758,3	1110,2	1511,4	2057,6	2076,2	2629,9	3185,2
Інша професійна, наукова та технічна діяльність	73-75	306,6	705,0	884,1	352,5	231,3	302,6	855,5	1293,0	1535,2	1553,2	1277,1	1350,1	626,6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	2973,8	3928,8	4973,9	4013,9	3565,1	6535,2	10009,2	12747,3	11837,8	11741,1	8623,8	13162,6	6587,0
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	O	7769,9	11437,6	11692,8	7546,2	5808,0	13942,4	22380,8	32843,9	44597,8	54305,5	62303,6	73982,9	36530,8
Освіта	P	1818,4	2090,7	1463,5	1030,5	820,9	1540,1	2257,3	3492,5	4460,0	4788,7	3740,2	3866,5	2008,6
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	1920,1	2113,2	2707,2	1746,2	1223,9	2367,2	4479,0	6708,3	8138,8	9484,6	14835,6	21779,2	17412,9
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	976,7	1437,3	2598,0	2544,5	508,7	1044,3	969,9	1649,2	3663,2	4146,2	2772,8	4423,1	2152,6
Надання інших видів послуг	S	656,6	1163,9	457,8	212,2	161,7	265,6	321,5	637,6	571,6	672,5	463,8	913,6	283,0

Таблиця 6. Валовий внутрішній продукт за видами економічної діяльності у фактичних цінах, млн грн

Види діяльності	Роки													
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сільське, лісове та рибне господарство	80385	106555	109785	128738	161145	239806	279701	303419	360998	356563	393077	593367	449148	484150
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	63436	84872	81660	81259	79120	95141	131650	176851	214158	222210	193120	351148	229879	262563
Переробна промисловість	142700	154675	173912	165055	194050	236692	291471	357160	410646	429084	426483	560527	398360	539182
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	30295	39994	43491	42366	44836	53385	73809	85970	111856	124908	122878	180944	229907	308935
Водопостачання; каналізація,поводження з відходами	7736	7302	6625	6573	7236	7924	8502	9880	11394	14436	16257	19143	16163	17211
Будівництво	35366	39575	39049	36902	36876	38928	47457	64431	81259	107430	119441	150312	69299	103551
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	154994	193357	200763	212090	233702	273989	318075	409256	471618	525974	588365	742123	645455	826112
Транспорт, складське господарство,поштова та кур'єрська діяльність	83027	103179	98859	104483	100889	134978	156745	190825	227140	264689	262453	295300	226716	283695
Тимчасове розміщування й організація харчування	8932	10256	10122	10150	9927	11946	15551	18727	25112	35311	30834	49166	30057	38781
Інформація та телекомунікації	33011	38390	43379	48372	52724	72596	89268	110296	138828	182667	209394	255635	206711	260336
Фінансова та страхова діяльність	61263	58213	61055	66232	70601	67512	65445	83392	98953	115476	131903	161933	156365	155604
Операції з нерухомим майном	57699	69035	83502	95272	99144	123021	145984	171674	206085	241493	268980	314763	236075	318868
Професійна, наукова та технічна діяльність	27265	30471	41966	47712	47139	55789	68460	86537	113354	141523	137192	157569	99294	130169

Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	11832	14300	16135	17715	18061	21624	29584	35471	48571	62238	59895	67873	53799	63521
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	49863	53464	59752	68225	78731	95085	123065	163798	212789	266656	306533	336451	1136937	1448051
Освіта	53462	59377	71771	77986	76068	82778	88996	133213	158620	172645	186049	235042	222862	231031
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	38555	41855	49234	48247	46250	51480	58858	76140	77130	95435	113642	134883	150430	172921
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	6074	7161	9727	12704	12339	12357	13554	17376	20375	24053	24338	31910	26113	29276
Надання інших видів послуг	8577	10527	12282	13731	13881	14356	17053	22490	29010	38837	35891	46637	42622	52417
Валовий внутрішній продукт, всього	1079346	1299991	1404669	1465198	1586915	1988544	2385367	2981227	3560302	3977198	4222026	5450849	5239114	6537825

Таблиця 7. Структура валового внутрішнього продукту за видами економічної діяльності, %

Види діяльності	Роки													
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сільське, лісове та рибне господарство														
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів														
Переробна промисловість														
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря														
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами														

Будівництво														
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів														
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність														
Тимчасове розміщення й організація харчування														
Інформація та телекомунікації														
Фінансова та страхова діяльність														
Операції з нерухомим майном														
Професійна, наукова та технічна діяльність														
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування														
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування														
Освіта														
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги														
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок														
Надання інших видів послуг														
Валовий внутрішній продукт, всього														

Таблиця 8. Валовий внутрішній продукт за видами економічної діяльності у постійних цінах 2021 року, млн грн

Види діяльності	Роки												
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Сільське, лісове та рибне господарство	402223	480301	461104	520874	532944	509612	541889	528213	571403	577138	515399	593367	444024
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	491739	537598	538593	521927	441440	380362	378542	354705	363992	357413	346700	351148	234426
Переробна промисловість	749161	773798	756214	681245	622479	527658	547007	568875	578281	583265	549648	560527	323724
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	241817	256431	253929	244902	224027	197045	199193	185670	191242	184282	181546	180944	122081
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	51192	52349	40999	38987	34177	24961	21068	19366	19262	19792	18620	19143	14711
Будівництво	134211	132512	119176	105341	84589	69059	79468	99833	108250	134103	140772	150312	49717
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	781538	831705	837675	839218	722822	610406	636588	651955	682698	706853	742645	742123	503007
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	329256	371292	347894	349256	314265	306530	316136	328821	332838	345756	290288	295300	175646
Тимчасове розміщування й організація харчування	35156	37749	35421	33556	31677	32367	34171	35619	38175	41871	33644	49166	26002
Інформація та телекомунікації	148701	154647	164576	167622	165148	164622	175307	189990	202146	215964	222083	255635	189046
Фінансова та страхова діяльність	141980	131985	134436	144878	142201	112248	101700	123525	134226	141629	144701	161933	143719
Операції з нерухомим майном	216369	222605	235993	251902	247026	255607	261295	266339	289611	309549	314185	314763	192634
Професійна, наукова та технічна діяльність	132685	123094	157180	173645	161576	140880	147881	156349	165626	171493	150084	157569	84830
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	60815	63278	66493	67305	63149	61566	66905	67330	70254	74970	65786	67873	43904
Державне управління; обов'язкове соціальне страхування	301746	294955	298029	303391	322129	330590	333621	315089	312836	340360	345099	336451	465025
Освіта	248587	248581	262304	266416	258581	250460	239222	241870	241681	244988	233601	235042	215758
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	135671	136686	143459	138459	131279	130390	126352	126169	121017	126592	129716	134883	116966
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	24228	26466	33288	38014	35542	30931	30428	30648	31252	32673	29553	31910	26468
Надання інших видів послуг	36874	39733	41583	42071	41150	40924	42245	44645	47435	53967	43317	46637	33316
Валовий внутрішній продукт	5486019	5785859	5799669	5798118	5418192	4888672	5008004	5126191	5305011	5474745	5269289	5450849	3883262

Завдання 6. На основі даних щодо структури ВВП за видами економічної діяльності, що були розраховані в таблиці 7, визначити структурні зміни та оцінити структурний ефект.

Структурний ефект – вплив структурних змін в економіці на динаміку макроекономічних показників. Він відображає зв'язок між змінами галузевої структури та динамікою показників.

Для вимірювання структурних змін використовується лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень, який визначається за формулою:

$$K_{LA} = \frac{\sum_{i=1}^k |d_{ij} - d_{ij-1}|}{n},$$

Де: d_{ij} - частка і-того елемента структури (виду економічної діяльності) в j-тий період;

d_{ij-1} - частка і-того елемента структури (виду економічної діяльності) в період, який передує j-тому;

n- кількість градацій у структурах.

За допомогою лінійного коефіцієнта абсолютних структурних зрушень можна визначити структурні зміни як в короткостроковій перспективі (наприклад за 2022-2023 роки), так і в довгостроковій перспективі (можна взяти трирічний, п'ятирічний, десятирічний часовий лаг).

Відповідно до класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) виділяють 21 вид діяльності, але статистична служба подає дані по 19 видам діяльності. Відповідно у формулі для розрахунку лінійного коефіцієнта абсолютних структурних зрушень n- кількість градацій у структурах буде дорівнювати 19.

Якщо лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень менше одиниці, то можна говорити про незначні структурні зрушення, якщо ж коефіцієнт більше одиниці, то структурні зрушення є більш суттєвими.

Для розрахунку коефіцієнта абсолютних структурних зрушень використовуйте таблицю 9.

Завдання 7. За допомогою даних таблиці 10 визначити товарну структуру зовнішньої торгівлі у 2022 році, зробити висновки щодо спеціалізації України.

Таблиця 10. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2022 році

	Експорт		Імпорт	
	млн дол США	відсотків до загального обсягу	млн дол США	відсотків до загального обсягу
Усього	44135,6	100,0	55295,7	100,0
у тому числі				
за розділами УКТЗЕД				
живі тварини, продукти тваринного походження	1471,8		1175,2	
продукти рослинного походження	13472,7		1927,0	
жири та олії тваринного або рослинного походження	5948,6		293,9	
готові харчові продукти	2496,9		2645,1	
мінеральні продукти	4322,5		13123,5	
продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	1286,8		6213,4	
полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	470,1		3247,3	
шкури необроблені, шкіра вичинена	104,5		240,5	
деревина і вироби з деревини	1884,9		197,6	
маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	277,5		760,5	
текстильні матеріали та текстильні вироби	671,5		2483,7	
взуття, головні убори, парасольки	175,1		570,9	
вироби з каменю, гіпсу, цементу	300,6		659,1	
перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	41,0		70,2	
недорогоцінні метали та вироби з них	6003,5		2591,4	
машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	3732,3		9159,2	
засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	360,5		5658,6	
прилади та апарати оптичні, фотографічні	121,0		1168,9	
різні промислові товари	972,4		713,2	
твори мистецтва	1,1		0,5	
товари, придбані в портах	0,7		69,2	

Для всебічного аналізу структурних змін у національній економіці доцільним є використання системи якісних показників таких як: витратоємність – співвідношення проміжного споживання (витратна частина) до валового випуску (дохідна частина); ефективність економіки – співвідношення між сумарною величиною доданої вартості (ВВП) та проміжним споживанням; результативність економіки – співвідношення між сумарною величиною доданої вартості та валовим випуском.

Завдання 8. За допомогою даних таблиці 10 визначити показники якісних змін економічної структури національної економіки.

Таблиця 11. Якісні зміни економічної структури України у 2010- 2021 рр.

Показники	Роки			
	2010	2015	2020	2021
Валовий випуск (млн грн)	2594833	4488398	9291883	12176380
Проміжне споживання млн грн	1474248	2499854	5069875	6725529
ВВП млн грн	1120585	1988544	4222026	5450849
Витратоємність, %				
Ефективність, %				
Результативність, %				

Тема. Державність та державне управління економікою

Завдання.

1. Як пов'язані між собою поняття «державне регулювання економіки» і «державна економічна політика»?
2. В яких випадках може бути виправдано державне втручання в економіку?
3. Чим обумовлюється вибір державою моделі регулювання економіки?
4. У чому полягає специфіка сучасної системи державного регулювання економіки України?
5. Що таке суверенітет держави?
6. У чому полягає універсальність влади?

Тема. Стратегія соціально-економічного розвитку країни

Завдання.

1. Охарактеризуйте довго-, середньо- й короткострокові програми економічного і соціального розвитку національної економіки.
2. У чому полягає сутність спеціальних програм?
3. Наведіть позитивні й негативні риси цільових комплексних програм.

Тема. Конкурентоспроможність національної економіки України

Завдання.

1. Які існують методики оцінки конкурентоспроможності країн? На основі яких складових будують інтегральний індекс глобальної конкурентоспроможності країни за методикою Всесвітнього економічного форуму?

2. Дайте характеристику рівня конкурентоспроможності національної економіки України відповідно до результатів дослідження Всесвітнього економічного форуму. Обґрунтуйте шляхи підвищення конкурентоспроможності національної економіки України.

Тема. Інтеграція економіки України у світове господарство та європейський економічний простір

Завдання.

Проаналізувати інтеграційні процеси України до європейського економічного простору, оцінити їхній характер, розкрити роль держави в становленні та регулюванні інтеграційних процесів.

Зробити SWOT-аналіз процесів інтеграції України до європейського економічного простору і факторів, що впливають на функціонування і розвиток країни. Дані внести в таблицю 12.

Таблиця 12. СВОТ-аналіз міжнародної інтеграції України до європейського економічного простору

Внутрішні особливості інтеграційного процесу	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабі сторони</i>
Зовнішні особливості інтеграційного процесу	
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>

Теми для індивідуального завдання

1. Етапи розвитку національної економіки України.
2. Особливості сучасного етапу розвитку національної економіки України.
3. Показники рівня розвитку національної економіки.
4. Поняття національна економіка в економічних теоріях та школах.
5. Основні моделі національних економічних систем.
6. Поняття перехідної економіки. Особливості моделі розвитку моделі економіки України.
7. Структуризація національної економіки в регіональному просторі. Фактори розміщення економічних одиниць.
8. Системний підхід до оцінки положення регіону в рейтингу національної економіки.
9. Напрямки підвищення ефективності регіональної політики держави.
10. Сутність і чинники суспільного добробуту.
11. Економічні теорії суспільного добробуту.
12. Напрямки соціальної політики України.
13. Сутність та структура економічного потенціалу національної економіки.
14. Трудовий потенціал. Цінність людини для національної економіки.
15. Природно-ресурсний потенціал.
16. Виробничий, науково-технічний інформаційний потенціал.
17. Базисні інститути національної економіки.
18. Становлення інституту приватної власності в перехідній економіці.
19. Становлення інституту конкуренції в перехідних системах.
20. Сутність та роль інфраструктури у механізмі національного ринку.
21. Характеристика організаційно-технічної інфраструктури ринку.
22. Фінансово – кредитна інфраструктура.
23. Державно – регуляторна інфраструктура.
24. Науково – дослідне та інформаційне забезпечення ринку.
25. Державний суверенітет в розвитку національної економіки.
26. Форми та методи державного регулювання економікою.
27. Принципи побудови та завдання системи державного управління.
28. Система органів державного управління.
29. Господарський комплекс. Формування та структура.
30. Особливості розвитку промислового комплексу України.
31. Особливості розвитку транспортного комплексу України.
32. Особливості розвитку аграрного комплексу країни (АПК) України.
33. Особливості розвитку соціального комплексу України.
34. Проблеми структурних перетворень в галузях національної економіки України.
35. Напрямки структурної перебудови.
36. Потенціал конкурентоспроможності національної економіки України.
37. Програмування та види державних програм.
38. Прогнозування національної економіки.
39. Методи прогнозування національної економіки

40. Сутність, теорій та моделі економічного зростання.
41. Фактори та джерела економічного зростання.
42. Стратегічні моделі економічного розвитку країн з транзитивною економікою.
43. Відкритість національної економіки.
44. Принципи інтеграції національної економіки у світову економічну систему.
45. Безпека національної економіки
46. Сутність концепції сталого розвитку.
47. Необхідність переходу України до сталого розвитку.
48. Фактори економічного зростання передових країн світу.
49. Шляхи економічного зростання для України.
50. Роль держави в регулюванні процесу інвестування.
51. Інвестиційні процеси в сучасній Україні.
52. Сутність міжнародної економічної інтеграції.
53. Напрями ефективної інтеграції України в світове господарство.
54. Місце природних ресурсів у формуванні економічного потенціалу.
55. Формування галузевої спеціалізації.
56. Проблеми впливу господарської діяльності на довкілля.
57. Соціально-економічна характеристика економічних ресурсів
58. Проблеми реалізації трудового потенціалу

ТЕСТИ

1. Національна економіка – це:

- А) економічна система;
- Б) учення про господарський комплекс певної країни;
- В) сформована спільність людей;
- Г) спосіб регулювання господарської діяльності на макрорівні.

2. Сукупність галузей та регіонів країни, різноманітні природно-господарські та соціально-економічні процеси та явища, які відбуваються у цих територіальних межах – це:

- А) нація;
- Б) об'єкти національної економіки;
- В) суб'єкти національної економіки;
- Г) структура національної економіки.

3. Суб'єктами національної економіки є:

- А) юридичні та фізичні особи;
- Б) сукупність галузей та регіонів країни;
- В) господарський комплекс певної країни;
- Г) домашні господарства, підприємства, фірми, корпорації та держава.

4. Продуктивні сили, техніко-економічні відносини, організаційно-економічні відносини, конкретні економічні зв'язки, господарський механізм, сектори – це:

- А) загальні ознаки національної економіки;
- Б) особливі ознаки національної економіки;
- В) принципи національної економіки;
- Г) структура національної економіки.

5. До основних принципів національної економіки належать такі принципи:

- А) цілепокладання, динамізму, системності, науковості, історичності, збалансованості;
- Б) спеціалізації, пропорційності, паралельності, ритмічності, безперервності, прямоточності, гнучкості;
- В) історичності, науковості, системності, динамічності;
- Г) адаптації, гласності, рівності, самостійності, реалістичності, орієнтованості, реалістичності, збалансованості, оцінювання.

6. Виділяють такі моделі національної економіки:

- А) вільна економіка, змішана економіка;
- Б) європейська економіка, економіка державно-керованого типу, порівняно вільна економіка США;
- В) ринкова економіка, командно-адміністративна економіка, змішана економіка;
- Г) всі відповіді вірні.

7. Економічна система національної економіки складається з таких підсистем:

- А) низький, середній, високий;
- Б) держава, нація, політика, культура;

- В) продуктивні сили, техніко-економічні відносини, організаційно-економічні відносини, економічні зв'язки, господарський механізм, сектори;
Г) мікрорівень, мезорівень, макрорівень.

8. Методологія національної економіки включає:

- А) загальні та спеціальні методи;
Б) загальні та особливі методи;
В) загальнонаукові та специфічні методи;
Г) жодна відповідь невірна.

9. Вчення про господарський комплекс певної країни, яке включає в себе сукупність теоретичних та методологічних підходів щодо подальшого розвитку цього комплексу, – це:

- А) економіка;
Б) національна економіка;
В) економічна система;
Г) макроекономіка.

10. Існують такі ієрархічні типи економічних систем:

- А) ринкова, планова, змішана;
Б) традиційна, класично ринкова, змішана;
В) традиційна, класично ринкова, планова, змішана;
Г) традиційно класична, ринкова, планова.

11. Вплив держави зводиться до правової регламентації бізнесу та стимулювання приватного підприємництва за рахунок фінансових важелів – основні характеристики...

- А) порівняно вільної ринкової економіки США;
Б) європейської економіки соціально-ринкової орієнтації;
В) економіки державно-керованого типу;
Г) ринкової економіки.

12. Специфічні методи національної економіки включають:

- А) екстраполяцію, кореляційний аналіз, факторний аналіз, балансовий метод;
Б) методи економічного аналізу та методи економіко-математичного моделювання;
В) макроекономічне програмування, прогнозування, планування;
Г) індукцію, дедукцію, метод логіки, синтез, аналіз, метод наукової абстракції, метод історичної хронології, структурно-функціональний метод, метод синергетики.

13. Мікроекономіка – це...

- А) економіка домогосподарств, підприємств, фірм;
Б) економіка галузей, регіонів;
В) економіка країни загалом;
Г) економіка світового господарства.

14. Основними елементами економічного потенціалу є:

- А) природно-ресурсний потенціал;
Б) виробничий потенціал;
В) науково-технічний потенціал;

Г) національне багатство.

15. Сукупна здатність наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу матеріальних благ і послуг, що відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку, – це:

А) національна економіка;

Б) економічний потенціал;

В) економічна політика;

Г) виробничий потенціал.

16. Всі природні, людські і зроблені людиною ресурси, які використовуються для виробництва товарів і послуг – це...

А) природно-ресурсний потенціал;

Б) матеріальні ресурси;

В) економічні ресурси;

Г) національне багатство.

17. Природно-ресурсний потенціал включає такі види ресурсів:

А) земельні, мінерально-сировинні, водні, лісові, фауністичні, природно-рекреаційні;

Б) матеріальні, трудові, фінансові, природні;

В) ресурси матеріального виробництва та ресурси невиробничої сфери;

Г) промислові, сільськогосподарські, культурно-ландшафтні ресурси розвитку рекреаційної галузі, ресурси просторового розміщення галузей інфраструктури.

18. Спроможність галузей господарства країни виробляти товари та послуги для населення та виробництва – це...

А) інформаційний потенціал;

Б) природно-ресурсний потенціал;

В) виробничий потенціал;

Г) економічний потенціал.

19. Безробіття, яке викликане пошуком більш вигідного ніж перше місця роботи, пов'язане з переїздом чи сезонним характером роботи це:

А) фрикційне безробіття;

Б) структурне безробіття;

В) циклічне безробіття;

Г) трудодефіцитне безробіття.

20. Дана модель ринку праці ґрунтується на відносинах «довічного найму», яка передбачає зайнятість працівника на одному підприємстві до досягнення ним пенсійного віку, – це:

А) шведська модель ринку праці;

Б) американська модель ринку праці;

В) японська модель ринку праці;

Г) німецька модель ринку праці.

21. До узагальнюючих показників функціонування національної економіки належать:

А) валовий випуск, валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, чистий національний продукт, чистий внутрішній продукт, національний дохід;

- Б) валовий національний продукт, рівень безробіття, рівень інфляції, національний дохід;
- В) номінальний валовий внутрішній продукт, реальний валовий внутрішній продукт, дефлятор;
- Г) всі відповіді вірні.

22. Індекс цін, який враховує зміну цін на усю сукупність споживчих та інвестиційних товарів і послуг, які входять в обчислення валового внутрішнього продукту країни, – це:

- А) дефлятор ВВП;
- Б) індекс Ласпейреса;
- В) індекс Пааше;
- Г) індекс Фішера.

23. При обчисленні валового внутрішнього продукту використовують такі методи:

- А) балансовий та нормативний;
- Б) номінальний та реальний;
- В) директивний та індикативний;
- Г) виробничий, кінцевого використання (за витратами), розподільчий (за доходами).

24. Сукупна ринкова вартість товарів та послуг, вироблених за рік резидентами країни в базових цінах, – це:

- А) валовий випуск;
- Б) валовий внутрішній продукт;
- В) валовий національний продукт;
- Г) національний дохід.

25. Вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених в межах національної території певної країни за певний період як резидентами, так і нерезидентами, – це:

- А) валовий випуск;
- Б) валовий внутрішній продукт;
- В) валовий національний продукт;
- Г) національний дохід.

26. Узагальнюючим показником рівня життя населення є:

- А) реальна заробітна плата;
- Б) обсяг реального валового внутрішнього продукту на душу населення;
- В) грошові доходи та витрати населення;
- Г) індекс людського розвитку.

27. Показник, який розраховується як різниця між валовим національним продуктом та амортизаційними відрахуваннями, – це:

- А) національний дохід;
- Б) чистий валовий продукт;
- В) чистий експорт;
- Г) чистий національний продукт.

28. Рівень безробіття визначається як співвідношення:

- А) кількості безробітних до робочої сили;

- Б) економічно-активного населення до кількості безробітних;
- В) кількості безробітних до зайнятого населення;
- Г) кількості безробітних та економічно неактивного населення до робочої сили.

29. Національний дохід розраховується як:

- А) валовий національний продукт мінус амортизаційні відрахування;
- Б) валовий внутрішній продукт мінус амортизаційні відрахування;
- В) чистий валовий продукт мінус чисті непрямі податки;
- Г) валовий внутрішній продукт мінус додана вартість, створена на території певної країни іноземними факторами виробництва плюс додана вартість, створена національними ресурсами за кордоном.

30. В Україні для вимірювання межі бідності використовують такі показники:

- А) мінімальний споживчий бюджет;
- Б) межа малозабезпеченості;
- В) прожитковий мінімум;
- Г) всі відповіді вірні.

31. Різниця в рівні доходів різних верств і груп населення, зумовлена відмінностями в оплаті праці, неоднаковим відношенням до засобів виробництва, створеного продукту, економічної та політичної влади – це:

- А) оподатковуваний дохід;
- Б) споживчий бюджет;
- В) диференціація доходів;
- Г) прожитковий мінімум.

32. Система виробництва, обміну, розподілу та споживання, що склалася в межах України та об'єднання в єдине ціле транспортною системою розселення, управління і зв'язку це:

- А) народногосподарський комплекс;
- Б) єдиний народногосподарський комплекс;
- В) виробнича інфраструктура ринку;
- Г) агропромисловий комплекс.

33. Сукупність галузей, які забезпечують нормальний хід суспільного виробництва через надання послуг з обміну результатами діяльності між підприємствами матеріального виробництва регіону є:

- А) народногосподарський комплекс;
- Б) єдиний народногосподарський комплекс;
- В) виробнича інфраструктура ринку;
- Г) агропромисловий комплекс.

34. Поселення разом з одним підприємством, яке виникло при ньому це:

- А) промисловий пункт;
- Б) промисловий центр;
- В) промисловий вузол;
- Г) промисловий район.

35. Місто, або селище міського типу, де зосереджено кілька промислових підприємств, які поєднані між собою виробничими зв'язками – це:

- А) промисловий пункт;

- Б) промисловий центр;
- В) промисловий вузол;
- Г) промисловий район.

36. Провідна галузь народного господарства, яка тісно пов'язана з НТП і має вирішальний вплив на рівень розвитку продуктивних сил суспільства, – це:

- А) сільське господарство;
- Б) промисловість;
- В) лісове господарство;
- Г) водне господарство.

37. Процес органічного поєднання в одному підприємстві кількох видів виробництв, які належать до різних галузей промисловості або народного господарства, – це:

- А) комбінування;
- Б) кооперація;
- В) концентрація;
- Г) спеціалізація.

38. Випуск деталей, вузлів для комплектування готової продукції – це:

- А) технологічна спеціалізація;
- Б) подетальна спеціалізація;
- В) заводська спеціалізація;
- Г) предметна спеціалізація.

39. Істотне (інколи повне) перепрофілювання частини (усього) виробничого потенціалу підприємства на виробництво іншої продукції під впливом докорінної зміни ринкового середовища чи глобальних чинників розвитку економіки це:

- А) комбінування;
- Б) конверсія;
- В) концентрація;
- Г) диверсифікація.

40. Цілісний блок галузей, підпорядкований реалізації однієї мети – задоволення потреб народу у продуктах харчування і товарах із сільгоспсировини, – це :

- А) агропромисловий комплекс;
- Б) промисловий комплекс;
- В) будівельний комплекс;
- Г) ринкова інфраструктура.

41. Сукупна здатність наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу матеріальних благ і послуг, що відповідають потребам суспільства на даному етапі його розвитку, – це:

- А) національна економіка;
- Б) економічний потенціал;
- В) економічна політика;
- Г) виробничий потенціал.

42. Господарський комплекс економіки України складається з:

- А) промислового комплексу, агропромислового комплексу, будівельного

комплексу;

Б) промислового комплексу, транспорту та зв'язку, агропромислового комплексу, будівельного комплексу, соціальної та ринкової інфраструктури;

В) агропромислового комплексу, будівельного комплексу, транспорту та зв'язку;

Г) жодна відповідь невірна.

43. Здійснюючи контроль за виконанням усіх норм і нормативів, стандартів і програм, держава виконує:

А) коригуючи функцію;

Б) функцію нормотворення;

В) стабілізуючу функцію;

Г) контролювальну функцію.

44. План утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій певної організації – це:

А) державний бюджет;

Б) бюджет;

В) зведений бюджет;

Г) бюджетний устрій.

45. Демократія – це:

А) форма державно-політичного устрою суспільства;

Б) форма організації суспільних відносин;

В) форма державного правління;

Г) всі відповіді вірні.

46. Вид діяльності держави, що полягає у здійсненні управлінського організуючого впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають втручання держави задля комплексного соціально-економічного розвитку і забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя тощо, - це:

А) державне управління;

Б) державна політика;

В) державне регулювання економіки;

Г) державне планування економіки.

47. Головною ланкою системи органів центральної виконавчої влади, які покладені формувати та реалізовувати державну політику у сферах суспільного життя, є:

А) державні комітети;

Б) Верховна Рада України;

В) міністерства України;

Г) Кабінет Міністрів.

48. Методи державного регулювання за формами впливу поділяються на:

А) державні, ринкові та громадські;

Б) загальні та локальні;

В) прямого та непрямого впливу;

Г) правові, адміністративні, пропагандистські та економічні.

49. Зменшення втрат населення від проявів економічної кризи – це:

- А) мета проведення соціальної політики;
- Б) головна ціль державного управління економікою;
- В) засади соціального захисту;
- Г) мета проведення політики зайнятості.

50. Вищим законодавчим органом в Україні є:

- А) Президент;
- Б) Верховна Рада;
- В) Конституційний суд;
- Г) Кабінет Міністрів.

51. Витрати Державного бюджету на розвиток галузей, регіонів і сфер діяльності здійснюється у формах:

- А) поточні видатки та видатки розвитку;
- Б) дотації, субсидії, субвенції;
- В) фінансування державних послуг, фінансування виробництва суспільних товарів, видатки державних цільових фондів, інші видатки;
- Г) поточні, прогнозні, минулі.

52. Центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Прем'єр-Міністр України або один із віце-прем'єр-міністрів, є:

- А) місцеві державні адміністрації;
- Б) міністерства в Україні;
- В) державні комітети;
- Г) Кабінет Міністрів України.

53. Основними цілями державного управління, що характеризують суспільство, є:

- А) тактичні;
- Б) стратегічні;
- В) оперативні;
- Г) забезпечувальні.

54. Можливість формувати свою економічну політику, втілювати її в життя, виконувати, основні функції, продиктовані інтересами нації, а не окремих соціальних класів і груп означає:

- А) економічна свобода підприємств;
- Б) економічна свобода держави;
- В) економічна свобода;
- Г) економічна свобода у межах домашнього господарства.

55. Дохід чи майно, з якого відбувається нарахування податку, є базою...економіки.

- А) бюджетного регулювання;
- Б) грошово-кредитного регулювання;
- В) податкового регулювання;
- Г) державного регулювання.

Література

1. Гейко Л.М., Сментина Н.В. Національна економіка: Навчальний посібник. Одеса: ротапринт, 2012 р. 315 с.
2. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навч. посібн. 1 вид. / Г.М. Завадських. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 556 с.
3. Мельникова В. І., Мельникова О. П., Сідлярук Т. В., Тур І. Ю., Шведова Г. М. Національна економіка. Навч. посіб. 2ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
4. Національна економіка: Конспект лекцій / О.О. Завгородня, В.В. Білоцерківець, В.М. Тарасевич та ін.; за ред. О.О. Завгородньої. Дніпро: НМетАУ, 2018. 144 с.
5. Національна економіка: навч. посіб. / кол. авт.: Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. за заг. ред. Л.С. Шевченко. Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. 182 с.
6. Національна економіка: навч. посібник / за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2009. 386 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL.: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL.: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Бібліотека ХНТУСГ ім. П. Василенка. URL.: <http://library.khntusg.com.ua/>
4. Електронна бібліотека. URL.: <http://lib.meta.ua/>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України www.ukrstat.gov.ua
6. Офіційний сайт Національного банку України www.bank.gov.ua
7. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України www.me.gov.ua

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для практичних занять та самостійної роботи
з дисципліни
НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

**Бабан Т.О.,
Шибасєва Н.В.,
Антощенкова В.В.**

Гарнітура Times New Roman
Ум. друк. арк. 1,7.

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44